

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Bączyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Barbara Myszka

w sprawie ze skargi powoda J. A. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa J. A. przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w L. o zapłatę, zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2004 r., sygn. akt I ACz (...), po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 maja 2005 r., zażalenia powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 19 listopada 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 19 lipca 2004 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę J. A. o wznowienie postępowania zakończonego – według wnoszącego skargę – postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2004 r. W tym ostatnim postanowieniu oddalono zażalenie J. A. na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 8 lipca 2004 r. odmawiającego wnoszącemu skargę zwolnienia od kosztów sądowych. Jako przyczynę wznowienia postępowania wnoszący skargę wskazywał to, że w wydaniu postanowienia z dnia 9 sierpnia 2004 r. brał udział jeden z sędziów Sądu Apelacyjnego, który również uczestniczył w wydaniu wyroku tego Sądu z dnia 15 marca 2000 r. [sygn. akt I ACa (...)]. Taki stan rzeczy, w ocenie wnoszącego skargę, powoduje nieważność postępowania (art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c.).

Odrzucając skargę, Sąd Apelacyjny powołał się na to, że wznowienie postępowania można żądać wyłącznie wówczas, gdy zostało ono zakończone prawomocnym orzeczeniem merytorycznym (art. 399 k.p.c.), a postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 9 sierpnia 2004 r. nie należy do kategorii takich orzeczeń.

W zażaleniu na postanowienie z dnia 19 lipca 2004 r. skarżący wskazywał na naruszenie przepisów art. 363 § 1 k.p.c., art. 190 ust. 4 Konstytucji oraz powołanych w zażaleniu orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wprawdzie postanowienie z dnia 9 sierpnia 2004 r. zostało wydane przed wejściem w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego... (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), jednakże w obecnie obowiązującym stanie prawnym wznowienie postępowania mogłoby nastąpić także wówczas, gdy zachodzi sytuacja przewidziana w art. 401¹ k.p.c. (art. 3 ustawy z 2004 r.). Oznacza to, że de lege lata mogłoby być wznowione postępowanie zakończone także postanowieniem.

W skardze o wznowienie postępowania zakończonego postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2004 r. skarżący powoływał się na to, że w wydaniu tego postanowienia brał udział sędzia Sądu Apelacyjnego, który uczestniczył również w wydaniu wyroku tego Sądu z dnia 15 marca 2000 r., w związku z tym postępowanie dotknięte jest nieważnością (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Wskazywał przy tym na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r. SK 19/02, zgodnie z którym art. 48 § 1 pkt 5 w zw. z art. 401 pkt 1 i art. 379 pkt 4 k.p.c. w zakresie, w jakim ogranicza on wyłączenie sędziego z mocy samej ustawy tylko do spraw, w których rozstrzygnięciu brał udział w instancji bezpośrednio niższej, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Zażalenie skarżącego nie może być uznane za uzasadnione. W świetle art. 401¹ k.p.c., brak było bowiem odpowiednich podstaw do wznowienia postępowania w przedmiocie rozstrzygnięcia o zwolnieniu skarżącego od kosztów sądowych, ponieważ w powołanym orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r. wyraźnie określono to, w jakim zakresie można by uznać przepis art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. za sprzeczny z art. 45 ust. 1 Konstytucji. Chodzi mianowicie o taką sytuację, w której sędzia brał udział w wykonaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia w instancji bezpośrednio niższej. De lege lata wyłączenie sędziego ex lege następuje wówczas, gdy sędzia brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia jedynie w instancji niższej. Tymczasem w

wydaniu wyroku z dnia 15 marca 2000 r. i postanowieniu z dnia 9 sierpnia 2004 r. brał udział sędzia Sądu Apelacyjnego, a zatem nie sędzia niższej instancji. Ponadto należy stwierdzić, że nie zachodziła sytuacja tożsamości przedmiotu rozstrzyganej sprawy. W tej sytuacji należało oddalić zażalenie jako nieuzasadnione (art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 397 §2 k.p.c.).